

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Development of a Participation Model for the Basic Education
Committee in the Educational Management of Ban Sae Prai School,
Under the Jurisdiction of the Sisaket Primary Educational Service Area
Office, Area 3

ประเวช สูงสุด¹
Pravas Soongsud

Received: 22 September 2023; Revised: 20 September 2024; Accepted: 28 September 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนบ้านแซวไพร่ 2) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนารูปแบบดังกล่าว การวิจัยใช้วิธีการวิจัยและ
พัฒนา (R&D) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครู รวม
120 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 14 คน และวิเคราะห์
ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการ
โรงเรียนบ้านแซวไพร่โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือคณะกรรมการบางคนมี
ภารกิจทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ อีกทั้งบางส่วนยังขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาท
หน้าที่ของตนเองในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไพร่ โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ การ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียน, การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากร, การสร้างแหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมการ
มีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ได้เน้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ (PLC), เพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประชุมคณะกรรมการ 4
ครั้งต่อปี 3) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

¹ โรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3; Ban Sae Prai School, Under the
jurisdiction of the Sisaket Primary Educational Service Area Office, Area 3
Corresponding Author, E-mail: noongps2522@gmail.com

สถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร คือ จำนวนโครงการที่มีมากเกินไปทำให้ครูและบุคลากรมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การบริหารจัดการศึกษา; คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research article aims to study: 1) the situation and problems related to the participation of the School Committee in managing Ban Saen Pai School; 2) the development of a participatory model for the committee; and 3) the challenges and obstacles in developing this model. The research utilized a Research and Development (R&D) approach, with a sample group consisting of 120 individuals, including committee members, school administrators, and teachers. Data were collected through questionnaires, and statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, along with in-depth interviews with 14 key informants, analyzed through descriptive methods.

The findings indicated that: 1) the overall participation of the School Committee in managing Ban Saen Pai School was at a high level. However, challenges included some members' inability to attend meetings due to other commitments, as well as a lack of knowledge and understanding of their roles as committee members; 2) a participatory model for the School Committee was developed, divided into four main strategies: improving student quality, developing administrators and staff, creating learning resources, and promoting parental and community involvement. The model emphasized the establishment of Professional Learning Communities (PLC), increasing communication channels through information technology, and holding committee meetings four times a year; 3) challenges and obstacles in developing the participatory model for the School Committee's management included an excessive number of projects, which increased the workload for teachers and staff.

Keywords: Participation; Educational Management; Basic Education School Board

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกนั้นจะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขัน โดยการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน อย่างไรก็ตาม กระบวนการลงทุนทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ใช้ทุน

จำนวนมหาศาล และมีรูปแบบหลากหลาย ซึ่งภาครัฐเป็นองค์กรหลักที่รับภาระในการลงทุนการศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดสามารถแบกรับภารกิจทั้งหมดและตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้อันหลากหลายของชุมชนได้ (เฟียน วงศ์ทองดี, 2553) การมีส่วนร่วมจึงต้องหาวิธีการและรูปแบบที่สามารถพัฒนาประเทศได้ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนต่าง ๆ ดังนั้น วิธีการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจนั้น ได้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองทุกด้านตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครองนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในมาตรา 8 (2) ว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาจะต้องมีสถาบันหลักของท้องถิ่น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้สถาบันเหล่านี้มีโอกาสรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามประเมินผลรวมทั้งการนำความรู้ ความสามารถและทักษะของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนจึงนำมาซึ่งการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินการใด ๆ ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์นี้นำไปสู่การแลกเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง (Bounewaw, 2007) ทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้เกิดการกระทำใด ๆ จนบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มด้วยความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน (Keith, 1972) การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมของกลุ่มคน การจัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจำเป็นต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี และทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

(Worapradit, 2010) เนื่องจากกระบวนการพัฒนาอย่างเสรีตามหลักการของความเป็นประชาธิปไตย ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคน กระบวนการมีส่วนร่วมจึงแสดงถึงความตระหนัก ความต้องการ และคุณค่าของประชาชนที่เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการและการตัดสินใจของภาครัฐ ภายใต้การมีเป้าหมายเดียวกัน โดยใช้กระบวนการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อให้มีการตัดสินใจที่เหมาะสมและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน (Creighton, 2005)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการศึกษาในทุกระดับจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเข้มแข็ง โรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เผชิญปัญหาในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการมีส่วนร่วม การประเมินดังกล่าวสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และชี้ให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพและปัญหาของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D : Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (R1) ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู โรงเรียนบ้านแซวไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 120 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถาม โดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยแบ่งประเด็นออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ระดับ 5 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เป็นแบบสอบถามชนิด ปลายเปิด (Opened End) แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 24 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha C = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.889

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ ถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 14 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนบ้านแซวไพร่ จำนวน 1 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน 3) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น จำนวน 2 คน 4) ตัวแทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะใช้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถาม และนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแซวไปร ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยปฏิบัติตามเกณฑ์การวิเคราะห์ดังนี้ 1) การจัดระเบียบข้อมูล: เริ่มต้นด้วยการสร้างเค้าโครงของข้อมูล โดยการรวบรวมรายชื่อหรือข้อความที่ต้องการวิเคราะห์ จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลเป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอและแม่นยำ การจัดประเภทนี้ช่วยในการตัดสินใจว่า ข้อความใดควรถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และข้อความใดควรถูกละเว้น 2) การพิจารณาบริบท: ให้ความสำคัญกับบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อขยายขอบเขตการวิเคราะห์และทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์: ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ถูกถอดความอย่างละเอียดจากการบันทึกเสียงและบันทึกเพิ่มเติม จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตัดลอกและบันทึกข้อความอย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างเชื่อถือได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยได้ถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวมและนำมาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การวิจัยตอบวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 ร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไปร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไปร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (D1) โดยนำประเด็นที่ได้ตอนที่ 2 มากำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ตอนที่ 4 ดำเนินการศึกษาปัญหาและข้ออุปสรรคในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (D2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญร่วมประชุมเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, $S.D.=0.708$) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบคือคณะกรรมการบางคนมีภารกิจทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ อีกทั้งบางส่วนยังขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เรื่องการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แนวทางการพัฒนาคือการส่งเสริมสนับสนุนการเตรียมความพร้อมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ยุทธศาสตร์ ที่ 2 การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากร ซึ่งแบ่งแนวทางในการพัฒนา 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการของผู้บริหาร ประเด็นที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนา คือสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน

แนวทางการพัฒนา คือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันโดยนำข้อมูลที่ได้มาสร้างรูปแบบได้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย การสร้างการเรียนรู้ชุมชนทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) การเพิ่มช่องทางติดต่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างความตระหนัก โดยการประชุม

คณะกรรมการก่อน – หลัง 4 ครั้ง/ปี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า จำนวนโครงการมีมากเกินไปทำให้ครูและบุคลากรจะต้องมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานของครูลดลง อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาบางคนขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่เปิดเผยข้อค้นพบที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาอย่างละเอียด โดยมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักที่พบคือคณะกรรมการบางท่านมีภารกิจส่วนตัวทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ และยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะคณะกรรมการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิติกร วรณชา (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอำเภอเสลภูมิ พบว่าการมีส่วนร่วมในด้านวิชาการ การบริหารบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับการศึกษาของมนต์ตรี ชันทองคำ (2560) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับสูงเช่นกัน นอกจากนี้ งานวิจัยของจุฑามาศ พันสุวรรณ (2562) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาค้างกันคือการติดภารกิจและความขาดแคลนความรู้เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการ

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ นำเสนอผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งมุ่งเน้นการค้นหาคำติชมและกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมถูกแบ่งออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: มุ่งเน้นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในนักเรียน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากร: เน้นการปรับปรุงระบบบริหารจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการบริหารจัดการ: มุ่งสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมทักษะของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการ

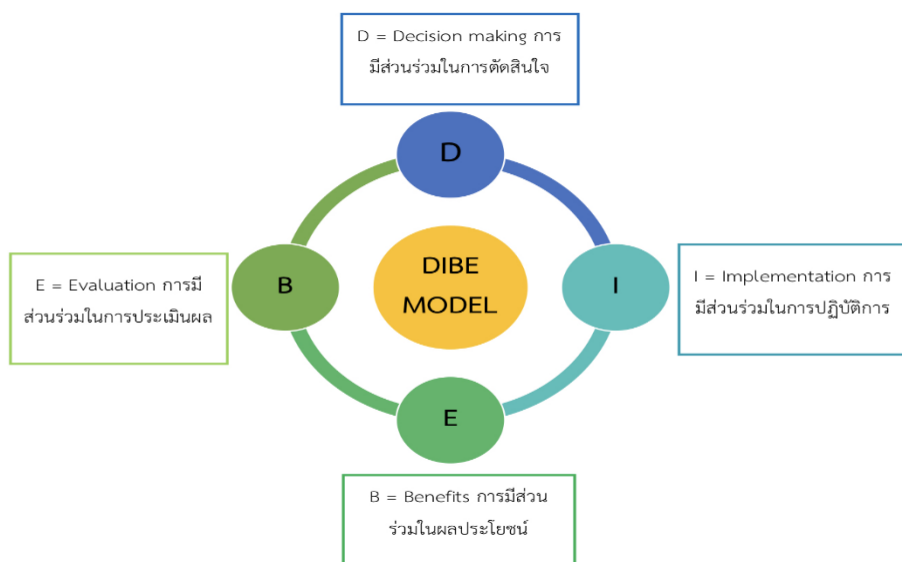
บริหารจัดการ 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน: เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการโรงเรียน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ รูปแบบการพัฒนาที่เสนอแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ, และการสร้างความตระหนักรู้ผ่านการประชุมคณะกรรมการ 4 ครั้งต่อปี รูปแบบเหล่านี้มีเป้าหมายในการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ พันสวรรค์ (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าแนวทางการพัฒนาคลายคลึงกัน เช่น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านไลน์ เฟซบุ๊ก วารสาร และการประชุมคณะกรรมการก่อน-หลัง 4 ครั้งต่อปี นอกจากนี้งานวิจัยของธัญญภัทร์ เทียนธนาทิพย์ (2563) พบว่าแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 มีการพัฒนาใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแทนพันธุ์ โกสุรินทร์ และกฤษฎีกิตติฐานัส (2567) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล การจัดตั้งและควบคุมองค์กรให้สมดุล และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถพยากรณ์การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้ถึงร้อยละ 50.50 โดยปัจจัยเหล่านี้รวมถึงการใช้ความรู้ ทักษะ การพัฒนาตนเอง ความสามารถในการวางแผนสร้างยุทธวิธี และการสนับสนุนล้วนมีผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา

3. ผลการวิจัยปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เผยให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วยจำนวนโครงการที่มากเกินไป ทำให้ครูและบุคลากรต้องเผชิญกับภาระงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากการทำหน้าที่สอนตามปกติ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานของครูลดลง นอกจากนี้ ยังพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาบางคนขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ พันสวรรค์ (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ พบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ จำนวนโครงการที่มากเกินไป ทำให้ครูและบุคลากรต้องแบกรับภาระงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของรังสิยา แสนทวีสุข และ สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2567) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบบริการสามารถกำหนดและวางแผนการทำงานที่มีระบบและชัดเจน มีการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของ

ครู พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครู นอกจากนี้ยังช่วยสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานและให้ผลตอบแทนที่ยุติธรรม ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานของครูดีขึ้น และสถานศึกษามีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น โดยงานวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรังสิยา แสนพิสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนจากผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงานของครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมที่สามารถลดภาระงานที่ไม่จำเป็นและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ได้เปิดเผยโมเดล DIBE ซึ่งเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่ช่วยให้เข้าใจการมีส่วนร่วมในบริบทของการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างลึกซึ้ง โมเดล DIBE ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักดังนี้

1) D = Decision Making (การตัดสินใจ): การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือการมีบทบาทในการปรึกษาหารือและการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการแสดงความคิดเห็นและเสนอแผนพัฒนาการศึกษา รวมถึงการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการและการเสนอข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษา

2) I = Implementation (การปฏิบัติการ): การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหมายถึง การมีบทบาทในงานหรือกิจกรรมของโครงการพัฒนาผู้เรียน การพิจารณาความเหมาะสมของ งบประมาณ และการบริจาคเงินหรือสิ่งของ เช่น หนังสือ เพื่อสนับสนุนโครงการ

3) B = Benefits (ผลประโยชน์): การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เน้นการได้รับความ สะดวกในการดำเนินงาน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และการมีบทบาทในการ สนับสนุนและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน

4) E = Evaluation (การประเมินผล): การมีส่วนร่วมในการประเมินผลรวมถึงการ เสนอแนะวิธีการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ การใช้สื่อหลากหลาย เช่น วารสารและ อินเทอร์เน็ต เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

จากองค์ความรู้ที่ได้ สรุปเป็น 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน - มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการเตรียม ความพร้อมและปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากร-แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก: การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการบริหารจัดการ-มุ่งสร้างแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน-เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโรงเรียน และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิง ปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปมีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ หรือสาเหตุของปัญหาโครงการ ต่าง ๆ และการให้ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษา

1.2 ควรมีนโยบายเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาใน การบริหารจัดการ สามารถนำมาเป็นแนวทางของการหลอมรวมโครงการหรือ กิจกรรมที่มีความ ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน เพื่อลดภาระงานในสภาพจริงที่ปรากฏในบริบทการบริหารจัดการในปัจจุบัน

1.3 ควรมีนโยบายการสร้างการเรียนรู้ชุมชนทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สามารถพัฒนาความชำนาญในการประกอบ วิชาชีพเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรให้ครูและบุคลากรได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันอันจะก่อให้เกิดความรักและความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ

2.2 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบอย่างต่อเนื่อง จำนวน 5 คน

2.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์งานของคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนในรูปแบบอื่น

3.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านแซวไพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จุฑามาศ พันสุวรรณ, ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์ และชไมมน ศรีสุรักษ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 8(2), 2-17.
- แทนพันธุ์ โกสุวินทร์ และกฤษฎี กิตติฐานัส. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 5(1), 30-43.
- ธัญญภัทร์ เทียนธนาทิพย์. (2563). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติการกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิติกร วรรณษา. (2562). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอำเภอเสลภูมิสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ผิวน วงศ์ทองดี. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีทธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- มนต์ตรี ชันทองคำ. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- รังสิยา แสนทวิสุข และสุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 5(1), 57-70.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข. เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- Bouneaw, J. (2007). The Participation in Research for Locally. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Cohen. J.M. & Uphoff. N.T. (1980). Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project design. Implementation and Evaluation. New York: the Rural Development Committee. Center for International Studies. Cornell University.
- Creighton, J. L. (2005). The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement. San Francisco: Jossey Bass.
- Keith, D. D. (1972). Human behavior at work human relations and organization behavior. New York: McGraw-Hill.
- Worapradit, S. (2010). Community Participation Division of Information Technology Office of the Non- Formal and Informal Education Trat Province. Trat: Office of the Non - Formal and Informal Education Trat Province.